

Min livsstil påverkar världen

Hållbar utveckling, är det något vi kan påverka som konsumenter?

Den frågan fick eleverna i klass Sp2 B på Burgårdens gymnasium i uppgift att besvara. Resultatet blev en mängd förslag och en engagerad diskussion som nådde långt utanför klassrummet.

VILKEN SLAGS VÄRLD vill jag leva i om tre år – eller om tjugo år? Vill jag kunna resa och se spännande platser, vill jag ha kvar regnskogen? Vill jag att mina barn skall kunna dricka rent vatten? Kan jag själv över huvud taget påverka dessa framtidsfrågor?

Diskussionen blev inledningen till ett ämnesöverskridande tema om konsumentpåverkan, som eleverna i klass SP2 B på Burgårdens gymnasium arbetade med hösten 2003. NO-läraren Carina Svensson och samhällskunskapsläraren Kjell Olsson hade fått idén till temat genom en EkoTeam-utbildning de deltagit i. Att lyfta upp konsumentfrågor var ett bra sätt att konkretisera miljöområdet, tyckte de.

Elevkommentarer

– Jag är väldigt förvånad över antalet barn som jobbar under dåliga förhållanden. Jag skulle själv vilja fördjupa mig i det ämnet.

– Satsa mer resurser på kollektivtrafiken. Vem vill resa obekvämt och dyrt? Då tar väl alla bilen istället. (Riika)

– Många små förändringar lönar sig i längden. Sortera papper, sluta slänga skräp i naturen, speciellt inte batterier, stänga av ljuset när man går ut ur ett rum, inte låta tv:n stå på standby. (Jessica)

– Man behöver inte ta bilen till affären när det tar 15 minuter att gå dit. (Anneli)

– Det är viktigt att vi alla tänker på vad vi kastar, spolar ner eller huggar ner. (Rachid)

Klass Sp2b, trettio aktiva och entusiastiska sjuttonåringar, började genast vrida och vända på frågorna.

– Allra först fick de ta med sig två bilder till skolan. Den ena skulle visa något som gav positiva känslor, den andra något som gav negativa, berättar Carina.

Inte helt oväntat valde eleverna bilder på hav och båtar, en sommaräng och glada människor som positiva motiv. Krig, smutsiga fabriker och fattiga människor väckte motsatta känslor. Ungdomarna skrev också ner sina förhoppningar inför framtiden. Där ingick att fattigdomen skulle utrotas och att fördelningen av resurser skulle bli mer rättvis. Farhågorna var framtida miljö- och naturkatastrofer eller att den globala uppvärmningen inte skulle gå att stoppa.

När eleverna skulle göra en miljöinventering av sin egen, individuella livsstil uppstod livliga diskussioner.

– Hur mycket vatten går det åt när du duschar? Stänger du av duschen för att tvåla in dig, eller låter du vattnet bara stå och rinna? Det var sådana all dagliga frågor vi tog upp, och många hade nog inte tänkt på att deras eget vardagsliv påverkade miljön, menar Carina.

Att deras egen livsstil sätter spår i miljön blev alltmer uppenbart när ungdomarna fick göra sitt eget ekologiska »fotavtryck«. De gick in på hemsidan www.winwin.se där man genom att svara på olika frågor får en indikation på hur stor del av planeten ens nuvarande livsstil tar i anspråk.

Många blev väldigt förvånade när de insåg hur mycket de verkligen förbrukade.

– Jag trodde att jag var ganska vänligt sinnad mot miljön, men när jag såg svaren insåg

jag att jag inte var det, trots att jag för det mesta åker kollektivt och inte äter kött, berättar Julia, en av eleverna.

– Vi fick alla en chock. Vi insåg också att vi egentligen kunde göra mycket mer för att rädda naturen, säger Marléne.

– Om alla skulle leva som vi då skulle det behövas fyra jordklot, säger en annan.

Burgårdens gymnasium har arbetat aktivt med miljöfrågor sedan 1996. Då bestämde sig skolan, efter att några elever och lärare varit på ett Agenda 21 möte, att satsa mer på miljöarbete och öka medvetenheten bland elever och personal. Samma höst bildades en miljögrupp på skolan. Sedan dess har Burgården haft återkommande temadagar och genomfört andra miljöinriktade insatser, som till exempel att införa ekologisk mjölk i skolrestaurangen.

Carina undervisar i naturkunskap, miljökunskap och biologi, medan Kjell är lärare i samhällskunskap och geografi. Eftersom miljöfrågorna spänner över alla ämnen ser de flera vinster med att samarbeta över ämnesgränserna.

– I arbetet om konsumentpåverkan kunde vi stimulera varandra, perspektiven blev vidare och gav en bättre helhetssyn. Vi lärare visade eleverna att samarbete är givande. Dessutom fick vi en bättre helhetssyn på våra elever, och det gjorde betygsättningen både lättare och mer rättvis. Framförallt blev lärararbetet roligare, konstaterar Kjell, och Carina instämmer.

När eleverna skulle föreslå ämnen att fördjupa sig i kom mängder av förslag, och de flesta hade lätt att välja något från den slutliga listan.

Yasmine och hennes grupp studerade gen-

modifierade livsmedel. Marlene valde att undersöka förekomsten av triclosan i olika produkter.

– Jag valde ämnet triclosan, eftersom jag inte visste något om det, jag visste inte ens vad det var för något, förutom att det påverkar miljön negativt.

Andra fördjupade sig i ämnen de redan hade viss kunskap i, som barnarbete, transporter och alternativa drivmedel. Krav- och rättvisemärkning av bananer och kaffe, idrott, hälsa och doping var andra teman för fördjupningsarbetena.

Eleverna arbetade i grupper om två till tre. När flera grupper valde samma ämne fick de utgå från olika infallsvinklar.

Oavsett tidigare kunskapsnivå arbetade alla disciplinerat och med stor lust, berättar lärarna.

Till sitt förfogande fick ungdomarna tre arbetsveckor, ett bra skolbibliotek, datasalar, två lärare och en lärarkandidat.

Många letade uppgifter på internet. Snabbt och effektivt, men här finns också en fara. Robert som försökte få fram material om hur bränslecellen fungerar upptäckte att det fanns en hel del falska fakta på internet.

Varje grupparbete skulle sedan sammanställas på en plansch, en ny form av redovisning som lärarna ville testa. Planschen skulle vara informativ och fånga läsarnas intresse.

Under två lektioner fick grupperna läsa och studera varandras planscher och skriva ner tre frågor till upphovsmännen.

Varje grupp gjorde därefter en mycket kort presentation av sitt arbete på en till två minuter. Därefter fick gruppen under en kvart besvara de andra elevernas inlämnade frågor.

Alla elever, även de som i vanliga fall är tysta eller inte arbetar så mycket, var aktiva och engagerade.

– Vi tror det beror på att eleverna blivit motiverade av arbetssättet. Att svara på frågor kändes mycket lättare än att hålla föredrag, säger Kjell.

Både frågor och svar betygsattes.

– Gruppen som redovisade ville verkligen visa att de kunde svara på frågorna samtidigt som frågeställarna verkligen ville ha svar. Så aktiviteten var mycket hög och intresset höll sig under alla redovisningarna, säger han.

Och eleverna bekräftar att redovisningsformen var uppskattad.

– Det var väldigt spännande att arbeta så här, att sätta upp på en plansch och ställa frågor var ett helt nytt sätt, säger Iman.

På det här viset fick alla veta det dom ville få reda på, istället för att någon står där och pratar om ointressanta saker, säger Sahar.

– Man hängde med när alla redovisade sitt arbete, för att man fick ställa frågor, säger Frida.

Diskussionerna fortsatte till och med utanför klassrummet.

– När eleverna är engagerade har de lättare att ta till sig kunskaper, säger Carina.

Arbetssättet har också visat sig passa lika bra för svaga som för starka elever, tycker lärarna.

– Alla blev nöjda och stolta över sin slutprestation, berättar Kjell.

Även betygsättningen var eleverna positiva till, efter-

Burgårdens gymnasium arbetar sedan 1999 för att bli en miljöskola enligt skolverkets kriterier. Sedan 1996 har skolan haft en aktiv miljögrupp, som består av mellan 5–20 elever samt ett par lärare.

Arbetet har bland lett fram till:

- miljöveckor med olika föreläsningar av inbjudna

gäster, utställningar, filmvisning,

- miljöcafé och ekologisk mat i skolrestaurangen
- deltagande i miljökonferenser studieresor
- samarbete över ämnesgränser med olika miljöprojekt

Kaffe kan odlas på olika sätt. På vissa ställen så intensivt att all annan odling slås ut. Men det finns kaffeodlare som odlar ekologiskt och samtidigt garanterar skäliga löner för sina anställda, vilket bidrar till en hållbar samhällsutveckling. Klass SP2 B redovisar vad de lärt om hur de själva som konsument kan påverka framtiden.

som så många olika moment ingick och de två lärarna hade olika infallsvinklar i sin bedömning.

De tyckte också själva att de lärde sig mycket, bland annat beroende på att ämnesvalet var fritt och att de var tvungna att tänka till ordentligt för att kunna göra en intresseväckande och lärorik presentation. Redovisningen blev i sig en kunskapskälla, tack vare varierande och genomtänkta frågor och svar.

– Vår slutsats är att eleverna genom detta projekt har

blivit mer medvetna och reflekterar mer över sin livsstil. Förhoppningsvis ökar deras förståelse för att det är nödvändigt att förändra vårt levnadssätt för att nå ett hållbart samhälle, säger Carina och Kjell.

Eller som Marlene skriver:

– Jag har lärt mig mycket genom detta. Bland annat att sluta använda tandkräm som innehåller tricolsan. Och numera köper jag ekologiskt odlade bananer. ♠